अपंग व्यक्तींसाठी शारीरीक पात्रता
ठरविणे/ आरक्षण ठेवणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
गृह विभाग
शासन निर्णय क्र. संकीर्ण १००३/ १०३३/ प्र.क्र. १०१/ पीआरएस-१
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२. दिनांक : 30 ऑक्टोबर, २००४

वाचा : १) शासन परिपत्रक सा.प्र.वि. क्र. एसआरव्ही १०९७/ प्र.क्र.१२/ ९७/ १६-अ, दि. २.५.१९९८
२) शासन अधिसूचना गृह विभाग क्र. एमआयएस ०८९८/ १६८/ १५१/ पीआरएस-१, दि.५.२.१९९९
३) शासन परिपत्रक सा.प्र.वि. क्र. अपंग १००३/ प्र.क्र. १२७/ २००३/ १६-अ, दि.१६.५.२००४.

शासन निर्णय : अपंग व्यक्ति अधिनियम १९९५ अस्तित्वात आल्यानंतर अपंगासाठी शासनसेवेत ३% आरक्षण ठेवण्याबाबत शासनातर्फे कृती आराखडा तयार करण्यात आला आहे. याचाच भाग म्हणून डॉ.लहाने, सदस्य तज्ञ समिती तथा अधिष्ठाता, ग्रँट मेडिकल महाविद्यालय यांनी कारागृह विभागाच्या अधिपत्याखालील विभाग प्रमुखांच्या आस्थापनेवर असलेल्या पदांपैकी कोणत्या पदांवर कोणत्या प्रकारची अपंग व्यक्ती काम करु शकते याबाबतचा अहवाल सामाजिक न्याय, सांस्कृतिक कार्य, क्रीडा विशेष सहाय्य विभाग यांना सादर केला होता.

२. सदर अहवालात डॉ.लहाने यांनी सुचविलेल्या शिफारशीस अनुलक्षून त्या संबंधीत पदांची कर्तव्ये विचारात घेवून त्या ठराविक पदावर अपंग (अंध/ अल्पदृष्टी, कर्णबधिर, अस्थिव्यंग) संवर्गातील व्यक्ति काम करु शकेल किंवा नाही याबाबतचा आढावा घेण्यात आला त्यानुसार कारागृह विभागातील कोणत्या पदावर अपंग उमेदवार काम करु शकेल याबाबतची माहिती सोबतच्या विवरणपत्रात दर्शविली आहे. सदर विवरणपत्रानुसार अपंग आरक्षण लागू करण्यास या शासन निर्णयाद्वारे शासन मंजूरी देण्यात येत आहे.

३. सोबतच्या विवरणपत्रात दर्शविल्याप्रमाणे रकाना क्र.३ ते ५ मध्ये अंध, कर्णबधिर, अस्थिव्यंग यापेकी कोणकोणत्या संवर्गातील अपंग उमेदवार त्या पदासाठी पात्र ठरेल त्याच्या पात्रतेसोबतचे अभिप्राय नोंदविले आहेत. सदर पदासाठी ज्या संवर्गातील उमेदवार पात्र ठरविले असतील त्याच संवर्गातील अपंग उमेदवारांची नियुक्ती करता येईल.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(र. ना. माळी)
कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन, गृह विभाग

प्रति,

डॉ. लहाने तज्ञ समिती तथा अधिष्ठाता नेत्र विभाग जे.जे. हॉस्पीटल, मुंबई.
कारागृह महानिरीक्षक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
कक्ष अधिकारी, सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
कक्ष अधिकारी, सामाजीक न्याय, सांस्कृतिक कार्य व क्रिडा विभाग, मंत्रालय, मुंबई
कक्ष अधिकारी, आस्थापना-१, गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
निवड नस्ती / पीआरएस-१

अपंग व्यक्तीसाठी शारीरिक पात्रता / आरक्षण ठेवणेबाबत विवरणपत्र

अ.क्र.	पदनाम	अंध	कर्णबधीर	अस्थिव्यंग	अभिप्राय
१	कारागृह महानिरीक्षक	अपात्र	PD पात्र	OL पात्र	एकाकी पद असल्याने आरक्षण लागू नाही
२	कारागृह उपमहानिरीक्षक	अपात्र	PD पात्र	OL पात्र	गणवेशधासरी कार्यकारी पद आरक्षणातून सूट देण्यात आली आहे
३	अधिक्षक, मध्यवर्ती कारागृह	अपात्र	PD पात्र	OL पात्र	-"-
४	प्राचार्य,कारागृह अधिकारी प्रशिक्षण केंद्र	अपात्र	PD पात्र	OL पात्र	-"-
५	मानस शास्त्रज्ञ	PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	
६	मनोविकृती शास्त्रज्ञ	अपात्र	PD पात्र	OL/OAपात्र	
७	संशोधन अधिकारी	PS पात्र	PD पात्र	OL/OAपात्र	एकाकी पद असल्याने आरक्षण लागू नाही.
८	अधिक्षक, जिल्हा कारागृह वर्ग २	PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	गणवेशधासरी कार्यकारी पद आरक्षणातून सूट देण्यात आली आहे
९	प्राचार्य, किशोर सुधारालय	PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	-"-
१०	अधिव्याख्याता, समाजशास्त्र	PS पात्र	PD पात्र	OL/OAपात्र	
११	अधिव्याख्याता, मानसशास्त्र	PS पात्र	PD पात्र	OL/OAपात्र	
१२	अधिक्षक, तुरुंग, उद्योग	PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	एकाकी पद असल्याने आरक्षण लागू नाही.
१३	प्रमुख वैद्यकीय अधिकारी	अपात्र	अपात्र	OL पात्र	
१४	उप अभियंता	अपात्र	अपात्र	अ OL पात्र	
१५	तांत्रिक अधिकारी, शेती	PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	
१६	अधिक्षक, कारागृह वस्त्रोद्योग	PS पात्र	PD पात्र	OL/OAपात्र	एकाकी पद असल्याने आरक्षण लागू नाही.
१७	तुरुंगाधिकारी, वर्ग-१	PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	गणवेशधासरी कार्यकारी पद आरक्षणातून सूट देण्यात आली आहे
१८	उप अधिक्षक, मध्यवर्ती कारागृह	PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	-"-

१९	कारागृह महानिरीक्षकांचे स्विय सहाय्यक	PS पात्र	PD पात्र	OL/OAपात्र	
२०	रचना व कार्यपध्दती अधिकारी	PS पात्र	PD पात्र	OL/OAपात्र	
२१	प्रशासकीय अधिकारी	LV/PS पात्र	PD पात्र	OL/OAपात्र	
२२	वैद्यकीय अधिकारी श्रेणी-३	PS पात्र	अपात्र	OL पात्र	
२३	लघुलेखक, उच्चश्रेणी	LV/B/PS पात्र	D/PDपात्र	OL/BLपात्र	
२४	वस्त्रनिर्माण कार्याध्यक्ष	PS पात्र	PD पात्र	OL/OAपात्र	
२५	व्यवस्थापक मध्यवर्ती रंगद्रव्य, गृह	PS पात्र	PD पात्र	OL/OAपात्र	
२६	कार्यालयीन अधिक्षक,	LV/PS पात्र	PD पात्र	BL/OAपात्र	
२७	वरीष्ठ लेखा परिक्षक	अपात्र	PD पात्र	OL/BLपात्र	
२८	सफाईगार	PS/LV पात्र	PD पात्र	OL/OAपात्र	
२९	वरीष्ठ सहाय्यक	PS पात्र	PD पात्र	OL/OAपात्र	
३०	लेखापाल	अपात्र	PD पात्र	OA पात्र	
३१	लेखापरिक्षक	PS पात्र	PD पात्र	OA पात्र	
३२	कनिष्ठ अभियंता	PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	
३३	लघुलेखक निम्नश्रेणी	LV/B/PS पात्र	D/PDपात्र	BL/OLपात्र	
३४	कारभारी	PS पात्र	PD पात्र	OL/OAपात्र	
३५	उपहारगृह लेखापाल	अपात्र	PD पात्र	BL/OLपात्र	
३६	सहाय्यक अधिक्षक	PS पात्र	PD पात्र	OL/OAपात्र	
३७	मुख्याध्यापक	PS पात्र	PD पात्र	OL/OAपात्र	
३८	पर्यवेक्षक, शेती	PS पात्र	PD पात्र	OL/OAपात्र	
३९	ग्रंथपाल	LV/PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	
४०	पर्यवेक्षक, विणकाम	PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	
४१	तुरुंग अधिकारी श्रेणी-२	PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	गणवेशधारसरी कार्यकारी पद आरक्षणातून सूट देण्यात आली आहे
४२	कारागृह कल्याण अधिकारी	PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	
४३	स्त्री तुरुंग अधिकारी श्रेणी-२	अपात्र	अपात्र	अपात्र	
४४	प्रयोगशाळा तंत्रज्ञ	PS पात्र	PD पात्र	OL/OAपात्र	
४५	मिश्रक	PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	
४६	सांख्यिक	PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	
४७	अन्वेषक	PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	
४८	हस्तकलाकारनि यंत्रचालक	PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	
४९	देशक तथा वस्त्रनिर्माण प्रयोग निर्देशक	PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	

५०	पर्यवेक्षक, (शिवण)	PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	
५१	पर्यवेक्षक, (चर्म)	PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	
५२	पर्यवेक्षक, (कागद)	PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	
५३	पर्यवेक्षक, (सुतारकाम)	PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	
५४	पर्यवेक्षक, (रसायन)	PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	
५५	पर्यवेक्षक, (लोहारकाम)	PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	
५६	बाष्पक परिचर	PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	
५७	तंत्रसहाय्यक	PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	
५८	वरीष्ठ लिपिक, पर्यवेक्षक	PS/LV पात्र	PD पात्र	OL/BLपात्र	
५९	वरिष्ठ लिपिक (कनिष्ठ श्रेणी)	PS/LV पात्र	PD पात्र	OL/BL OAपात्र	
६०	कनिष्ठ लेखापरिक्षक पर्यवेक्षक	PS पात्र	PD पात्र	OL/OAपात्र	
६१	लघुलेखक कनिष्ठ श्रेणी	LV/B/PS पात्र	D/PDपात्र	OL/BLपात्र	
६२	लघुटंकलेखक	LV/BL/PS पात्र	D/PDपात्र	OL/BLपात्र	
६३	परिचारीका	PS पात्र	अपात्र	OL पात्र	
६४	शिक्षक	LV/PS पात्र	PD पात्र	OL/OAपात्र	
६५	शारिरिक शिक्षण निर्देशक	अपात्र	अपात्र	अपात्र	
६६	निदेशक (गालीचा व पंजा सतरंजी)	PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	
६७	निदेशक (विणकाम)	LV/PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	
६८	निदेशक (गवंडी)	PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	
६९	निदेशक (शिवणकाम)	PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	
७०	निदेशक (लोहारकाम)	PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	
७१	निदेशक (चर्म)	LV/PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	
७२	निदेशक (लाख काम)	PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	
७३	निदेशक (कातारी)	PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	
७४	निदेशक (जोडारी)	PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	
७५	निदेशक (बेकरी)	PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	
७६	निदेशक (ब्रेल)	B/LV/PS पात्र	PD पात्र	OL/BL OAपात्र	
७७	निदेशक (कागद उद्योग)	PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	
७८	निदेशक (सुतारकाम)	PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	
७९	व्यवसाय निदेशक	PS पात्र	PD पात्र	OL/OAपात्र	
८०	करवत्या	PS पात्र	PD पात्र	अपात्र	
८१	ताणाकार	अपात्र	अपात्र	अपात्र	
८२	विजतंत्री	PS पात्र	PD पात्र	OL पात्र	
८३	शेती सहायक	PS पात्र	PD पात्र	OL/OAपात्र	

८४	टंकलेखक/ लिपिक	LV/CJ/PS पात्र	PD/D पात्र	OL/BLपात्र	
८५	ट्रक चालक	अपात्र	अपात्र	अपात्र	
८६	लिपिक	LV/PS पात्र	PD पात्र	OL/BL OAपात्र	
८७	सुभेदार	अपात्र	अपात्र	अपात्र	गणवेशधारी कार्यकारी पद आरक्षणातून सूट देण्यात आली आहे
८८	वाहन चालक	अपात्र	अपात्र	अपात्र	
८९	ट्रॅक्टर चालक	अपात्र	अपात्र	अपात्र	
९०	जमादार	अपात्र	अपात्र	अपात्र	गणवेशधारी कार्यकारी पद आरक्षणातून सूट देण्यात आली आहे
९१	हवालदार	अपात्र	अपात्र	अपात्र	-"-
९२	वरिष्ठ अधिसेविका	PS पात्र	अपात्र	OL पात्र	-"-
९३	नाईक	PS पात्र	PD पात्र	OL/OAपात्र	-"-
९४	कनिष्ठ अधिसेविका	PS पात्र	अपात्र	OL पात्र	-"-
९५	शिपाई (रक्षक)	PS/LV पात्र	PD पात्र	OL/OAपात्र	-"-
९६	सुश्रुषा ऑर्डर्ली	PS/LV पात्र	PD पात्र	OL/OAपात्र	आरक्षणातून सूट मिळालेली आहे
९७	दप्तरबंद	PS/LV पात्र	PD पात्र	OL/OAपात्र	
९८	स्वयंपाकी	PS/LV पात्र	PD पात्र	OL/OAपात्र	
९९	भोजनालय सेवक	PS/LV पात्र	PD/D पात्र	OL/OAपात्र	
१००	आया	PS/LV पात्र	PD/D पात्र	OL/OAपात्र	
१०१	लेखा अधिकारी	PS पात्र	PD पात्र	OL/OAपात्र	
१०२	सांख्यिकी अधिकारी	अपात्र	PD पात्र	OL/OAपात्र	